židinių ir stulpaviečių koncentruojasi tuščiame tarpe tarp kapų grupių, leidžia manyti, kad čia galėjo būti ir apeigų vieta. Juo labiau, kad už nepilno kilometro į pietus ir pietvakarius nuo kapinyno ir dabar teka Šventupis.

Vėlai rudenį buvo iškastas dar 510 m^2 plotas į šiaurės vakarus nuo tyrinėtojo. Jame rasta židinių, stulpaviečių, degėsių dėmių, molinių šukių, geležinis smeigtukas. Paviršiuje buvo gerai matyti daugybė židinių pėdsakų, mėtėsi nemažai puodų šukių, degto molio gabalų. Keliolikoje vietų, kur buvo degėsių, nukasus armenį paaiškėjo, kad visose šiose vietose yra židiniai, kurių gylis siekia iki 40cm. Tai galėtų būti Lieporių gyvenvietės liekanos. Netyrinėjus negalima pasakyti, kokiu laikotarpiu ją reikėtų datuoti. Neaišku, kur baigiasi kapinynas, kur prasideda gyvenvietė. Šią vietą būtina ištirti.

1990-1991 m. Lieporių kapinyno tyrinėjimų išvados būtų tokios: chronologinius rėmus reikėtų praplėsti ir kapinyną datuoti IV-IX a. Rastos įkapės patvirtina, kad tai žemaičių kapinynas. Šiame kapinyne laidojimo apeigose naudota ugnis, tai patvirtina rastieji židiniai. Kapinyno teritorijoje aptiktos 73 stulpavietės, nesudarančios sistemos, primenančios statinį a ružtvarą. Jų buvimas kapinyno vietoje, kur nėra kapų, o tik židiniai, leidžia daryti prielaidą, kad tai galėjo būti apeigų vieta. Ieškant kapinyno vakarinės ir šiaurės vakarinės ribos buvo aptikta gyvenvietė, kuri dar netyrinėta ir nedatuota.

Jonas Stankus

PAILGOČIO KAPINYNAS

1990-1991 m. LU tęsė Pailgočio (Šilalės raj.) kapinyno tyrinėjimus. Iš esmės buvo dirbama pagrindinėje kapinyno dalyje į pietus nuo 1989 m. tirtų plotų (kairėje vieškelio Šilalė-Pajūris pusėje). 1990m. ištirtas 1120m^2 plotas ir aptikti

5 kapai. 1991 m. ištirtas dar 582 m^2 plotas ir 176 m^2 plotas dešinėje kelio pusėje (prie kapinyno), ieškant čia kapinyno tęsinio. 1991 m. tirtuose plotuose nei kapų, nei pavienių radinių nerasta. Nustatyta, kad iš 5 aptiktųjų kapų 2 vyrų, kiti 3 neaiškūs, nes jų įkapės labai skurdžios ir sunku spręsti apie mirusiųjų lytį. Visi kapai griautiniai. Deja, mirusiųjų graiučiai neišlikę.

Kapų duobės pradėjo ryškėti nykstant armeniui - 35-40 cm gylyje. Kapų duobės užapvalintais kampais, stačiakampio formos. Jų plotis 58-85 cm, ilgis - 120-200cm priklausomai nuo čia palaidoto mirusiojo amžiaus. Mirusieji laidoti negiliai, nes įkapės aptiktos 35-55 cm gylyje. Tik kape Nr. 13 įkapės buvo 65 cm gylyje. Tirtoje teritorijoje aptikti pilkapio likučiai - akmenų vainiko dalis, į pietryčius nuo šio vainiko liekanų rastas kapas (k. Nr. 16).

Čia palaidotų mirusiųjų kryptis skirtinga: kape Nr. 12 mirusysis paguldytas šiaurės rytų kryptimi, Nr. 13 - pietryčių, Nr. 14 - rytų-pietvakarių, Nr. 16 - šiaurės vakarų kryptimi. Šiuose kapuose įkapių negausu. Po įmovinį kirvį rasta vyrų kapuose Nr. 2 ir 15. Kape Nr. 12 kirvis rastas įstrižai kapo. Kiek galima spręsti iš įkapių išdėstymo, kirvis gulėjo įstrižai mirusiojo kelių, o kirvakotis turėjo būti nukreiptas kojų link. Kape Nr. 15 kirvis rastas duobės šiaurės rytiniame gale, mirusiojo kojų (pėdų) srityje, skersai kapo. Kirvakotis turėjo būti nukreiptas mirusiojo galvos link. Dar vienas įmovinis kirvis aptiktas už 120 cm į pietryčius nuo kapo Nr. 15.

Kape Nr. 12 rastas kalavijas, į smaigalį platėjančia geležte. Jis buvo prie įmovinio kirvio, įkotė beveik lietė kirvio ašmenis. Atrodo, kalavijo įkotė buvo nukreipta mirusiojo galvos link. Kalavijo ilgis 44 cm. Įkotės ilgis 10,5 cm, geležtės plotis ties įkote 4 cm, arčiau galo 6 cm. Tokio pat tipo 28,5 cm ilgio kalavijas rastas pl. 27 kv. 3B atsitiktinai.

Tirtuose plotuose 41 kv 9A ir 67 kv. 5-6B aptikta įmovinių geležinių, stipriai korozijos apnaikintų ietigalių. Iš jų vienas karklo lapo formos plunksna.

Daugiau rasta papuošalų. Kapuose Nr. 12 ir 13 aptikta žalvarinių lankinių segių (k . Nr. 12 tik jos fragmentas). Kape Nr. 13 rastosios ilgis (liemenėlio) 11 cm.

Kape Nr. 15 aptiktas žalvarinės profiliuotos segės fragmentas. Plote 41 kv. 5A rastas žalvarinės sparninės segės fragmentas. Vyro kape Nr. 5 buvo stamboka žalvarinė antkaklė trimitiniais galais. 'Trimitų" skersmuo - 2 cm. Gerokai apnykusi juostinė žalvarinė apyrankė rasta kape . Nr. 16. Jos lankelis į galus plonėja, jis pusiau apvalaus skersinio pjūvio, 0,4 cm pločio. Juostinė žalvarinė apyrankė (deformuota) aptikta Pl. 29 kv. 8A. Jos lankelis taip pat pusiau apvalaus skersinio pjūvio, 1,1 cm pločio. Lankelio paviršius puoštas išilgai einančiais taškeliais, akutėmis, grioveliais. Lankelio galai puošti skersiniais grioveliais ir taškeliais.

Kape Nr. 13 rastas žalv. žiedas, kurį sudaro 6 nepilnos apvijos, sulenktos iš beveik apvalaus skersinio pjūvio, 0,2 cm storio vielos. Kapuose Nr. 14 ir 16 rasta po žalvarinį žiedą. Jie turi po vieną apviją, lenktą iš 0,2-0,4 cm storio pusiau apvalaus skersinio pjūvio vielos.

Pagal rastąją medžiagą kapus Nr. 12,13 galima datuoti VII-VIII a., kapus Nr. 15,16 - II ar III a. po Kr.

Kapinyno tyrinėjimai užbaigti. Per 1989-1991 m. ištirtas 2298 m^2 plotas ir 16 griautinių kapų. Iš jų vienas aptiktas pilkapyje. Tyrinėjimų metu rasti 78 įvairios paskirties žalvario ir geležies dirbiniai, kurie skiriami II-VIII a. po Kr.

Valdas Steponaitis

PADUOBĖS - ŠALTALIŪNĖS (ŠVENČIONIŲ RAJ.) III GRUPĖS PILKAPIU 1990 IR 1991M. TYRINĖJIMAI

IEM 1990 ir 1991m. tęsė Paduobės - Šaltaliūnės III grupės ardomų pilkapių tyrinėjimus, pradėtus 1987m. (žr.